Transit

Research gesloten asielcentra voor uitgeprocedeerde jonge mannen

Bo Weckhuysen, Julia Zoutendijk, Lieke Jaspers, Tessa Van Der Vies, Jef Indekeu, Ellen Vaes en Rune Jacquemyn

De personen die worden uitgezet worden in 'Administratieve detentie'geplaatst.

Vanuit hier kunnen zijn kiezen voor 'vrijwillige terugkeer en 'gedwongen terugkeer'. Mensen die kiezen voor 'gedwongen terugkeer komen in een gesloten centrum terecht. Hier wordt de procedure van verwijdering ingezet.

In het jaar 2021 zijn er 5.340 personen verwijderd uit België.

Scan Me!

Video 'Human Flow' Beliga Films 2018

Voor meer informatie zie het onderzoeksboekje: "Transit, onderzoek en innovatie'

Vluchtelingenproblematiek

Verzoeken om internationale bescherming

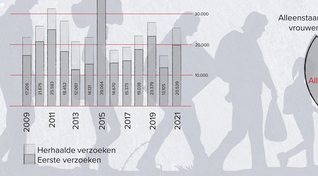

Bron: CGVS, bewerking Statistiek Vlaanderen

Vuchtelingbeleid België

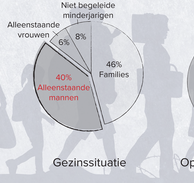

Gezinssituatie

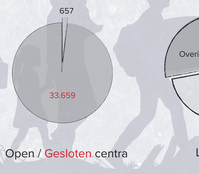

Open / Gesloten centra

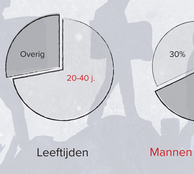

Leeftijden

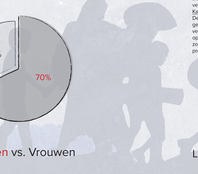

Mannen vs. Vrouwen

Gesloten centra,

Levensomstandigheden

Wanneer een asielzoeker in een gesloten centrum aankomt, wordt hij door de verschillende ploegen onthaald en ten laste genomen. Nadien wordt er over gegaan wordt tot de identificatie van de persoon. Dit gebeurd a.d.h.v. foto's, vingerafdrukken en medische raadplegingen. Deze stappen worden ondernomen om eventuele besmettelijke ziekten vast te leggen. Tenslotte wordt er gefouilleerd voor de inbeslagneming van gevaarlijke voorwerpen, de inventaris van goederen, de bepaling van het voedingsregime, enz.

De eredienst: In de gesloten centra wordt het moreel en religieus regime gerespecteerd.

De bezoeken: De bewoners hebben het recht om te worden bezocht door gezinsleden/ diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers van de staat. Daarnaast kunnen ze ook bezoeken door advocaten en artsen.

De communicatie met de buitenwereld: Er is toegang tot telefonisch contact, toegang tot internet en het ontvangen/ versturen van vertrouwelijk brieven.

Tijdsbesteding: Recreatieve, culturele, educatieve en sportieve activiteiten worden georganiseerd binnen het centrum. Er is toegang tot de bibliotheek en tot media (In verschillende talen), tv, dvd, boeken, kranten, tijdschriften, etc.

Voedsel: Zowel bewoners als personeel nuttigen hetzelfde voedsel verkregen via een externe firma.

Hygiëne: Privéfirma voor lakens, dekens en dergelijke

Ordemaatregelen: Er kunnen ordemaatregelen genomen worden ten opzichte van een bewoner, indien die goederen of eigendom van het centrum opzettelijk beschadigt of die verwilgt/ dreigt ze andere bewoners of de personeelsleden in gevaar brengt.

Mondelinge aansprakelijkheid:

Opleggen van taken (onde binnenin centrum)

Schrappen van voordelen (rechtsbreeks en onrechtsreeks verband met overtreding)

Plaatsing in afzonderingsruimte

Open centra,

Betekent dat bewoners vrij zijn om te gaan en staan waar en wanneer ze willen. De bewoners worden zelfstandig zim ze zelfredzaam te maken in de nieuwe omgeving en om ze zo veel mogelijk het gevoel van eigenwaarde en privacy te laten behouden. De bewoners ondernhouden hun eigen huishouden binnen het centrum. De gezinnen/ alleenstaande vrouwen koken, onderhouden hun eigen leefomgeving en de gezamenlijke ruimtes en kunnen de was doen in de wasserette die zich in het asielzoekerscentrum bevindt.

Open en gesloten centra

Procedure in centra

Organisatie binnen gesloten centra

- Directie
- Medisch en psychologische dienst
- Sociale dienst (administratief en vluchtelingen)
- Operationele dienst (veiligheidsagenten)
- Administratieve dienst (over het gebouw)

Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), maakt deel uit van Federale Overheidsdienst (FOD) Binnenlandse Zaken. DVZ neemt beslissingen over de toegang van vreemdelingen tot het grondgebied, het verblijf van vluchtelingen en eventuele verwijdering van gondgebied.

DVZ maakt onderscheidt tussen 2 vormen van uitwijzing. Alleenerst de repatriëringen van mensen die zijn aangehouden op het grondgebied. Ten tweede de terugsturingen van mensen, van wie bij controle aan een Schengen-grenspost de toegang tot het grondgebied geweigerd werd.

Bij de repatriëringen maken de gegevens van DVZ dan nog eens onderscheid tussen:

De repatriëringen van asielzoekers zonder wettig verblijf naar hun land van herkomst of naar een ander land waar ze een verblijfsrecht hebben.

Transfers of grensleidingen van asielzoekers naar een andere EU-lidstaat vulgens de toepassing van de Dublinprocedure (Dublinovername).

Grensleidingen van asielzoekers zonder wettig verblijf naar een andere EU-lidstaat waarmee België een bilaterale terugnameovereenkomst heeft afgesloten.

Asielzoekers die in de gevangenis gezeten hebben, in voorlopige hechtenis of als cellstraf na een strafrechtelijke veroordeling.

Asielzoekers die een asielaanvraag hebben ingediend.

Op het grondgebied.

Reden detentie

De problemen in detentiecentra die in kaart zijn gebracht door de organisatie 'Myria' namelijk:

Weinig zicht op de controle van detentie, redenen om te twijfelen aan de menswaardigheid van detentie, het gebruik van geweld in gesloten centra bij repatriëring, onvoldoende toegang tot gezondheidszorg en niemand folteringen of ommensurlijke of vernederende straffen mag ondergaan (Artikel 3 EVRM). De organisatie 'Myria' stelt trevens ook vast dat de gedetineerden niet altijd de zorgen krijgen die aan hun gezondheidsbeleiand voldoet.

Heel wat factoren hebben een impact op de kwetsbaarheid van de gedetineerden. Namelijk persoonlijke factoren zoals leeftijd, geslacht, gezondheid, in staat zijn om anderen te begrijpen en zelf begrepen te worden. Daarnaast de sociale factoren zoals de aanwezigheid van een sociaal netwerk en de mogelijkheid om contact te zoeken. Ook de omgevingsfactoren zoals de ondersteuning van de gesloten centra zelf. Deze zijn de leefregels en het regime in het centrum, de architectuur en de infrastructuur en de duur van de opsluiting kunnen aan de basis liggen van de kwetsbare toestand van een persoon of kunnen de toestand nog verergeren, als de persoon al kwetsbaar was.

Heel wat gedetineerden vertellen dat hun gezondheidstoestand erop achteruit is gegaan sinds zij in het gesloten centrum zijn aangekomen. Bij de omgevingsfactoren komt nog het leed door de vrijheidsberoving zelf, de de gedetineerden vaak als onrechtvaardig ervaren en als een inbreuk op de menselrechten. Het feit dat mensen opgesloten zijn in voormalige gevangenissen of in zwaarbeveiligde centra met hoge heken en prikkeldraad geeft hen het gevoel dat ze als crimineln beschouwd worden. Dat leidt tot gevoelens van woede en minderwaardigheid.

Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen. Bouw op alle niveaus doeltreffend, voer verantwoordelijke en toegankelijke gedrags-instelingen uit.

Sdg 16
Problemen en noden

Veel mistoestanden in administratieve detentie ontstaan in de uitvoering van de wet, zoals bleek tijdens een debat 'Geen mistaad begaan, wel opgesloten'.

Aangezien detentie een forse beperking is van het fundamenteel recht op vrijheid en veiligheid, mag detentie om 'immigratierredenen' alleen onder bepaalde voorwaarden toegepast worden. Mensenrechten zijn algemene beginselen en normen die de mens het recht geven om met waardigheid en zonder discriminatie op grond van ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, overtuiging, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte of andere status te worden behandeld.
Deze rechten zijn onderling verbonden, afhankelijk en ondeelbaar. Er dient vrijheid van meningsuiting te zijn, opvoeding dienen zo kort mogelijk te zijn, er dient voldoende gezondheidszorg te zijn.

Normen binnen interieur:
Het meest opvallende is dat er weinig normen bestaan rond de inrichting van Asielcentra. Er bestaan weliswaar minimale normen, maar deze hebben enkel betrekking op de infrastructuur en de infoeddel. Wat de indeling van de kamers betreft is het wettelijk verplicht om minimaal vier vierkante meter per persoon toe te kennen. Zo mod een ruimte voor vier personen minimaal 16 m^2 bedragen.

Humaniteit

Toekomst 2050

Ontwerp uitgangspunten

Service

In de centra worden al verschillende services aangeboden, zoals juridische/ psychologische ondersteuning en verschillende recreatieve, culturele, educatieve en sportieve activiteiten. Daarnaast ontvangen ze bij aankomst een aantal basisartikelen.

De kansen liggen vooral bij het uitbreiden van activiteiten tijdens de dagbesteding, denk hierbij aan samen koken, spelletjes spelen en gesprekken voeren.
Daarnaast kan er meer betrokkenheid van de omgeving worden gecreëerd en de relatie tussen de gedetineerde en omgeving worden verbeterd. Denk hierbij aan het geven van workshops of een reparatiepunt voor omwonende mensen.
De dagbesteding wordt hierdoor praktischer en daardoor productiever voor de asielzoekers en bewoners uit de omgeving.
Het behoudt van menselijke contact is belangrijk voor de gedetineerden. De relatie tussen bewoners en bewoners kan worden verbeterd door het samenwerken van beide partijen.

De asielzoekers hebben geen visie op de toekomst als ze net in het gesloten centrum aankomen, begeleiding is noodzakelijk om een nieuwe toekomst op te kunnen bouwen.

Interieur

Binnen het interieur moet rekening worden gehouden met verschillende functies, daarvoor ruimtes en zones. Er moet ruimte zijn voor sociale functies zoals ontmoeten, eten, tijdsbesteedingen, eventueel sport en er moet ruimte zijn voor privé functies zoals, vertrouwelijke gesprekken, slapen, sanitair en baden.

De privésfeer van de bijslaapkamers is nu beperkt. De gedetineerde verblijven in een onpersoonlijke omgeving. Het interieur moet prioriteit geven aan de individualiteit van de gedetineerden. Als de ruimtes uitstandelig zijn ingericht met harde, huiftvergroef materialen voelen de asielzoekers zich niet comfortabel, waardoor er sneller irritaties en confrontaties ontstaan.

Sociale ruimtes zouden ontworpen moeten worden om de band tussen bewoners en bewoner te verbeteren. Als voorbeeld dat er geen afzonderlijke alternatieve routes zijn tussen personeel en bewoners.
De kansen binnen een nieuwe interieur ontwerp liggen bij het huiselijker maken van de ruimtes en zones binnen en buiten het centrum. Huiselijkheid wordt bekomen door de identiteit van de mensen te weergeven in het interieur en een fijne sumte creëren (qua materialen en sfeer. Door de 'bestand zijn tegen vandalisme' van de materialen te verlangen krijgt een interieur een zachtere sfeer.

Door het gebrek aan menselijkheid in de centra, ontstaan er meer emotionele, psychische, en gedragsproblemen.

Humaniteit

De humaniteit in de centra voldoen nu aan de minimale eisen van de grondwet. Er wordt weinig onderscheid gemaakt tussen personelijke en sociale factoren. Door het strenge regime ervaren de asielzoekers eerder een minderwaardigheid gevoel en woede.

Voor 'de humaniteit' liggen er nog veel kansen bij het verbeteren van de omgangsregels tussen bewoners, medewerkers en bewoners. Het streven is naar de benzting van asielzoekers op de uitwijzing, in plaats van woede en minderwaardigheid. Privéleven moet in Wethouding zijn met het sociale leven. De situatie in de centra moet een 'hóémaat sociaal leven' benaderen om eigenwaarde en zelfrespect te kunnen behouden. Daarnaast moeten de asielzoekers een toekomstvise kunnen creëren.

De gedetineerden moeten een gevoel van verantwoordelijkheid en betrokkenheid hebonnen, in plaats van woek en cynisme.

Om de opvangfaciliteiten te verbeteren moeten de gedetineerden als individuen en als volwaardig onderdeel van het menselijk ras worden beschouwd, in al zijn facetten.

Locaties in België

Brugge

Caricole

Holsbeek

Merkplas

Steenokkelzeel

Vottem

Case studies landen

België

Zwakkes
De zwakkes in Belgische opvangcentra: De gezondheidszorg binnen de gesloten centra, informatie verstrekken aan asielzoekers en onrechtvaardigheidssgevoel bij asielzoekers in de gesloten centra.
Bedreigingen
De bedreigingen in Belgische opvangcentra: Emotionele en psychische problemen bij asielzoekers, gedragsproblemen, gevaar voor eigen leven, gevaar voor andere asielzoekers en medewerkers centra, vluchtgevaar en illegaliteit.
Sterktes
De sterktes in Belgische opvangcentra: Onderdak, eten, slapen, scherp toezicht op asielzoekers en jaarlijkse verbetering van bejegeding en activiteiten.
Kansen
De kansen in Belgische opvangcentra: Verbeteren van gezondheidszorg binnen centra, informatie aan bieden in verschillende talen, het aanbieden van alternatieve detenties opties, meer aanbieden van verschillende (sociale) activiteiten zorgt voor minder gedrags-emotionele en psychische problemen.

Noorwegen

Zwakkes
De zwakkes in Noorse opvangcentra: de centra worden door de bewoners van Noorwegen soms te zachtzacht gevonden.
Bedreigingen
De bedreigingen in Noorse opvangcentra: De grote afstand/ovaag door 'zacht behandelen' van asielzoekers in de open- en gesloten opvangcentra.
Sterktes
De sterktes in Noorse opvangcentra: Gesloten centra gericht op rehabilitatie van asielzoekers en terugkeer naar de samenleving, verschillende voorzieningen zoals werkplaatsen, open keukens, bibliotheek, sport mogelijkheden, inrichting als een normale huiselijke omgeving.
Kansen
De kansen in Noorse opvangcentra: opwekken van beroow en verantwoordelijkheid in plaats van woek en cynisme, asielzoekers voelen zich begrepen en veilig.

Denemarken

Zwakkes
De zwakkes in Deense opvangcentra: Sturen asielzoekers uit naar Rwanda om daar het terugzetuur-proces af te wachten, nemen bijna geen asielzoekers aan in het land, bijna alle asielzoekerscentra zijn gericht op terugkeer naar eigen land, de kwaliteit van de gezondheidszorg.
Bedreigingen
De bedreigingen in Deense opvangcentra: Asielzoekers keren zich tegen de verplaatsing naar een ander land om terugkeer procedure afwachten
Sterktes
Verschillende soorten opvangcentra, families worden bijna niet van elkaar gescheiden.

Oostenrijk

Zwakkes
De zwakkes in Oostenrijkse opvangcentra: Gesloten centra in Oostenrijk 'lijken qua regime op die van Belgrië; gropsgewijze in gevangenisstijl.
Bedreigingen
De bedreigingen in Oostenrijkse opvangcentra: De (oorzijlijd van de alternatieve detenties zijn bepaerd, geen recht op basiszorg als er van een alternatieve detentie wordt uitgegaan.
Sterktes
De sterktes in Oostenrijkse opvangcentra: Meer gericht op goede gezondheid, alternatief detention, meldingsplicht bij politiebureaus, open centra, regulieren opvanglocaties, gehuurde facilitiem of verblijven in huidige woning van uitgezeten asielzoekers. Asielzoekers krijgen in ziekenhuizen gratis speedoenende medische hulp.
Kansen
De kansen in Oostenrijkse opvangcentra: Minder jomotonelle, psychische, gedrags-j problemen bij uitgeprocedeerde asielzoekers, gevoel van begrip en veiligheid.

Griekenland

Zwakkes
De zwakkes in Griekse opvangcentra: Gesloten centra worden afgezonderd op eilanden, open centra worden omheind door muren en afsluitbare hekken, geen gevoel van veiligheid onder de asielzoekers, veel mensen in te kleiner centra, zeer primitieve centra.
Bedreigingen
De bedreigingen in Griekse opvangcentra: Grote instroom asielzoekers.
Sterktes
De sterktes in Griekse opvangcentra: Toegang tot basisonderdelen voor eerste levensbehoefte.
Kansen
De kansen in Griekse opvangcentra: Verstrijdpaatsen modernmiseren, kijken naar activiteiten voor asielzoekers.